Ч. 205 (11.496). Львів, субота 14. вересня 1929. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Чергова чистка компартії.

Львів, 13. вересня 1929.

Комуністична партія в Радянському Союзі після смерти Леніна раптом почала розкладатися „в голові і в членах“, уживаючи відомого середньовічного вислову. Боротьба за провід у партії та за владу спричинила численні „чистки“, тобто усування від впливових становищ у партії та в державі тих елементів, які в цій боротьбі програли. Так відбувалися насамперед основні чистки верхівки комуністичної партії. Дійшло до того, що з партії усунено навіть таких заслужених діячів як Троцького, Зіновєва, Раковського, Радека та цілий ряд інших старих більшовиків.

Пізніше потратили свої впливові становища в партійній єрархії і в державному апараті такі діячі як Томський, недавній партійний теоретик більшовицького професійного руху й Бухарін, недавній теоретик основ комунізму взагалі. Вже зовсім недавно усунено з відповідального державного становища Луначарського. І хоч їх з партії остаточно не усунули, то вони впали жертвою тих внутрішніх процесів боротьби за владу, які відбуваються в лоні комуністичної партії. Секретар партії Сталін цими чистками забезпечив собі авторитативне становище і в партії і в державі.

Та крім мотиву боротьби за владу грав при переведенні цих чисток дуже велику ролю ще другий мотив. Всі ці старі комуністи, які активно пережили більшовицьку революцію й були її співтворцями, бачили, що вона дала щось зовсім інше, ніж вони сподівалися. Сірі будні, які настали в Радянському Союзі, одних з них остаточно протверезили з революційних ілюзій. Всі ці елементи почали натискати на те, що треба кинути революційні експерименти й взятися до поважної відбудовуючої праці. Так повстав так званий „правий ухил“. Він був небезпечний для комуністичної партії тим, що неминуче мусів довести до певної демократизації всього радянського ладу, а тимсамим до скасування теперішньої диктатури самої комуністичної партії. Натомісць ухил „лівий“, ухил Троцького, проповідував поворот від політики „непи“ (нової економічної політики) до засобів „воєнного комунізму“, до нових розпучливих проб організації та викликання світової революції. Цей ухил був небезпечний тим, що загрожував у своїх наслідках катастрофою цілому Радянському Союзові.

З огляду на те, зрозуміло, що комуністична партія ведена інстинктом самоохорони, мусіла однаково поборювати і правий і лівий ухил. Вона мусіла постаратися задержати як себе, так і все життя Радянського Союзу в стані рівноваги, яку витворило для неї введення „нової економічної політики“. Цим і пояснюється успіх Сталіна та його політики серед широких мас комуністичної партії.

Ті „чистки“ партії, які відбувалися в звязку з ліквідацією правого або лівого ухилів не треба змішувати з тою чисткою, яку переведено тепер. Ті чистки мали внутрішньо-партійний характер і були спричинені імперативною потребою задержати одноцілість провідних засад партійної політики. Тому вони обмежувалися в головному до усунення з партії відповідних ідеольогів, провідників та орґанізаторів. Це була чистка верхівки партії. Теперішня чистка має характер масовий, характер чистки партійних низів. Є це з одного боку чергова проба поліпшити низовий склад партії, а з другого боку своєрідний, відповідно до можливостей радянського ладу, прояв демократичного принципу публичної відповідальности за публичну роботу. В обставинах демократичного ладу, який забезпечує волю преси, волю зборів та слова процес усування від влади шкідливих елементів звичайно відбувається безнастанно й безперервно. Цього нема й не може бути в обставинах радянського ладу, бо там нема політичної й громадянської свободи. Диктатура партії з конечности вимагає, що всі її члени, всі „відповідальні“ робітники стають практично не відповідальними у своїй праці та на своїх урядах. І вихід з цього лише один — загальна чистка партії.

Одначе так є лише в теорії. Лише в теорії чистка робиться з метою перевірення складу та праці партійних кадрів. Це перевірення мусить відбуватися, як і все інше, за радянського ладу лише шляхом бюрократичних партійних комісій. Тому воно в головному ніяк не може осягнути свого основного завдання — викинути з партії шкідливий елемент. Тільки одно завдання, зрештою дуже важне, виконує така масова чистка — вона скріплює почуття партійної дисципліни й наново пригадує всім, що партія ще й досі є одинокою „жизні подательков“ в усіх сферах радянського життя. І властиво в цьому полягає для партії практична вартість переводжуваних нею масових чисток.

Сензаційні арештування в Німеччині.

На слідах бомбових атентатчиків?

Велику сензацію викликали в Берліні і в цілій Німеччині численні арештування, переведені поліцією в Шлезвіґу, в околицях Гамбурга й в Берліні, у висліді слідства в справі 11 бомбових атентатів, що мали місце в Німеччині в часі останніх місяців. Ціла берлінська преса без вимімку пише, що цим разом поліція поклала дійсно руку на терористичну ґрупу, яка орґанізувала свої атентати в політичних цілях.

Подробиці арештувань виглядають справді дуже сензаційно. Вже по трьох перших атентатах підозріння поліції зверталися на круги, що були свого часу вмішані в убивстві Ратенауа і в замаху Северінга. У висліді обсервації звернув на себе увагу факт, що в часі атентатів запримічено завсіди одні і ті самі самоходи. Заряджено обсервацію пасажира одного з тих авт, Нікельса, б. капітана поліції. Ідучи по його сліді, переведено несподівано ревізію у гамбурського банкового урядовця Пун-ера, в якого мешканні відкрито готову до вжитку пекольну машину, сконструовану в такий самий спосіб, як бомби, що їх ужито в часі останніх атентатів. Арештовано очевидно Пун-ера, а небавком потім і Нікельса. Тому, що останній удержував ближчі звязки з редакцією щоденника „Ляндфольк“ (виходить у Іцегое), поліція арештувала всіх членів редакції цього орґану. Тої самої ночи арештовано б. поручника Вешке, керманича народньо-аграрного руху в Шлезвіґу, а також годинникаря Плена, підозрілого у сконструованні пекольної машини.

На другий день поліція доконала дальших арештувань серед осіб, що мали звязки з арештованими, особливо в північній Німеччині. Також біля Бресляв арештовано дві особи, а в тім провідника народньо-аґрарного руху Гамкенса, що був на аґітаційній подорожі по Шлеську. Загалом арештовано досі в цій справі двацятькілька осіб.

Щоденник „Ляндфольк“ є органом шлезвіґсько-гольштинського хлопського руху, що поборює теперішній адміністраційний апарат і стоїть у противенстві до народньо-соціялістичного руху (ґітлерівців). Орган цей замкнено, а нач. редактора Брунона фон Сальомона разом з іншими співробітниками арештовано. В Берліні арештовано Ернеста фон Сальомона, літерата і брата редактора „Ляндфольку“, що був свого часу засуджений за співучасть в убивстві Ратенауа на пять літ тяжкої тюрми і жив у Берліні незголошений, хоч мав аж три мешкання. Другий арештований в Берліні тип, Ганс Ґерт Тохов, відсидів кару 4 і пів-літньої тюрми за участь у вбивстві Ратенауа. Він є братом Вернера Тохова, одного з головних убивників Ратенауа, що відбуває тепер кару 15-літньої тяжкої тюрми.

Півурядовий комунікат каже, що часть арештованих належала до давньої організації „Консуль“. Одначе невідомо, чи творець тої орґанізації, б. капітан Ергардт, має якийнебудь звязок з останніми бомбовими атентатами. В найближчому часі сподіються дальших арештувань у цій справі.

Японія приступить до англ.-амер. порозуміння?

„Дейли Телеграф“ повідомляє, що в звязи з англійсько-американськими переговорами в справі морського роззброєння японський посол у Льондоні одержав від свого уряду вказівки не кидати Льондону та не почниати відпустки. Яп. посол має слідкувати перебіг переговорів і мабуть узяти участь у тих переговорах. Це означало би, що Японія хоче приступити до евентуального англійсько-американського порозуміння. Як повідомляють із Ню Йорку, англійські предложення в справі роззброєння на морі розглядає тепер докладно американський уряд при особистій участи през. Гувера. Відповідь Злуч. Держав доручать Мекдональдові мабуть із кінцем тижня.

Наша кооперація в 1927 р.

На маргінесі статистики нашої кооперації: „Західно-українська кооперація в 1927 р."

I.

Під таким заголовком появилася в квітні ц. р. книжка великого обему з такими підвідділами: Звідомлення РСУК, Загальний огляд, Статистика союзних кооператив, Білянси, Рахунок коштів завідування, Рахунок зиску і страт, Розділ зисків і Організаційні дати.

Життя нашої кооперації в 1927 р. в числах. Нехай числа говорять! І вони говорять, але їх мова не всім знана і ріжні ріжно її розуміють. Нераз чується, що статистикою можна доказати всі суперечности. В дійсности така думка не є правильна, а випливає вона лише з фальшивої інтерпретації даних статистики. Правильна інтерпретація статистики вимагає грунтовного знання справ, обнятих статистичними датами; це річ і студій і досвіду і навіть таланту.

Статистика підприємства — це його дзеркало. Але є ще богато людей, які не вірять у вартість цього дзеркала. Нераз можна почути, що кошти статистики — це зайві витрати, бо практичної користи з цього нема. Здається, вистане поглянути на Америку (в останніх часах і на Німеччину), де вартість приватної статистики підприємства не ставиться під знаком питання, де великі витрати поноситься для статистичних досліджувань і де й до статистика ставлять великі вимоги. Хто як хто, а практичний американець не кидає грошей „в болото". Та він держиться засади: або добра статистика — або ніяка.

Статистика РСУК обмежується до поділу кооператив на 4 групи. Мабуть доцільним було би знати дещо більше про поодинокі групи, а не лише суми їх білянсових позицій. Перша група, господарсько-споживчі кооперативи в числі 1812 (1701), є надто велика, щоби збути її одним рядом чисел. Ріжноманітність капіталу, як і майна та його розпреділення (поняття „капітал" і „майно" треба в приватній економіці відріжняти і не мішати „капіталу" з його втіленням в „майні"), уділи, зиски і страти дадуться поділити в підгрупи, і це саме поле статистики. Пересічна 1516,6 зол. власного капіталу на 1 кооперативу є дуже далека від дійсности. Маємо дуже багато кооператив, що не мають і третини цього. „Пересічна" кооператива є науково неточна, а практично не має вартости. Неточність походить з цього, що між поодинокими кооперативами є надто великі ріжниці, їх т. зв. специфічна вага надто ріжноманітна, а цього ніде не узгляднено. При порівнянні капіталу поодиноких груп треба би взяти під увагу і числа кооператив, а взявши під увагу, що кооперативи дуже ріжні щодо сво-його складу дотично членів чи пак уділів і їх висоти, бачимо, що справа ця досить складна і якщо при обчисленні „пересічної" полишимо все те на боці, то пересічна мусить бути далека від точности й дійсности. І так прим. на 1 господарсько-споживчу кооперативу припадало 1927 р. 969,5 зол. запасного фонду. Але коли приглянемося дещо ближче числам, то найдемо понад 60 відс. (около 880) кооператив, які мають нижчий запасний фонд, а понад 200 кооператив не має навіть 100 зол.; як далеко їм до пересічної. Далеко вірніший образ далаб подрібна клясифікація, ґрупування, як обчислення — за всяку ціну — одної пересічної.

Відсутність цього ґрупування в господарсько-споживчих кооперативах веде до цього, що не знаємо прим., які ґрупи фінансово найсильніші, які групи з певним власним капіталом найбільше задовжені, яким ґрупам капіталу припадають певні ґрупи довжників, яке є відношення товарів, готівки, обороту касового, товарового в поодиноких групах, які переміни зайшли в останніх роках, які групи мають релятивно найбільші зиски й найменші витрати і т. д. і т. д. Тут при ґрупуванню не ходить про сотикову точність (і тут статистика не держиться сліпо ревізії), а ходить про те, щоб при помочі відповідних групувань і порівнянь представити господарче життя кооператив, висвітлити звязки і типічні явища, прослідити їх причини і витягнути консеквенції. І це є задача статистики.

Між написами підвідділів книжки стрічаємо й такий: „Статистика союзних кооператив РСУК за 1927 р. Білянси". На жаль, статистики у вище згаданім розумінні там нема. Важко назвати статистикою зсумування поодиноких позицій білянсів, бо в такім випадку належалоб назвати статистиком і того, хто рахує шиби у вікнах і зсумовує їх в цілому домі. І тому напис „статистика" там хіба зайвий. Є це відпис поодиноких білянсів, статистичний **матеріял**, а статистику находимо в „Огляді", але — як сказано — мало розроблену. А чейже льогічною конечністю є використати грунтовно статистичний матеріял.

Подаючи білянси кооператив, належалоб їх піддати всесторонній аналізі і критиці. Білянс не є самоцілю, але засобом до успішного економічного господарювання. Критика білянсів є критикою господарювання на основі вислідних білянсу. Требаб отже поодинокі позиції білянсів ширше обговорити, а крім цього треба, щоб не лише поодинокі явища були окремо, відірвано статистично представлені, але щоб кооперативи як цілість були уняті у **статистичну систему**, бо лише в системі поодинокі явища освітлюють себе взаїмно і дають змогу висвітлити темні сторони. Іншими словами: якщо маємо білянси 2015 (1806) кооператив, кошти завідування 1786 кооператив, торги 1631, касовий оборот 1810, то зіставлення і порівняння можливі щойно по переробленні й відповідним зіставленні цілого матеріялу; інакше кажучи, цю працю зроблять колись українські докторанти, а її треба би було мати ще рік тому назад.

Вкінці треба би поширити статистику загально-господарчу на статистику підприємства (заводську). Тут на місце „пересічної" кооперативи, яка практичного значіння не має, треба поставити кооперативи(ву) „штандардові", їх фінансову і матеріяльну будову (конституцію), рентовність, ліквідність, ризико, самовитрати*), тощо. Зі статистики в такім виді, в якім вона тепер є, практичної користи нема майже ніякої, а теоретично вона не дає нічого нового.

Д-р Ю. Стецюк.

Радянська Україна.

Українізація Київщини в світлі статистики.

З радянської преси вибираємо найновіщі дані про підсумки українізації на Київщині. Досі вивчилось української мови 75 відсотків урядовців, занятих у радянському державному апараті. Яких 9.000 урядовців вивчило українську мову на державних курсах українознавства 1928—29 року. І хоч урядовці знають українську мову, то робота установ зукраїнізована за мало. Наприклад переписка установ зукраїнізована тільки на 60 відсотків, а службові розмови лише на 25 відс. Вивіски на установах зукраїнізовані на 90 відс., але за те стінні газети і все те, що найбільше відбиває внутрішнє життя установ зукраїнізовані заледви на 15 відсотків. Ці останні відомости беремо з київської „Пролетарської Правди" (з 10. вересня ц. р.).

„Такі обставини спричинюють те, — твердить „Прол. Правда" — що українізація набирає суто-формального характеру і її проводять лише під впливом адміністративного натиску. Ціж обставини доводять до постійної рецедиви непиьменности з української мови серед службовиків і тим незвичайно ускладнюють цілий процес українізації. Останнє обслідування сотні установ виявило 14 відс. рецедиви в 1-ій категорії службовців" (тобто таких, що склали найкраще іспити з української мови). Ця оцінка українізації робить незвичайно прикре враження. Воно тим

*) На Радянській Україні, а слідом за нею і у нас, названо самовитрати зовсім баламутно „собівартість" — на зразок московського „себестоімость" (нім. Selbstkosten). Нам седавни назвав це скорше і дуже влучно „витрати"; українське „вартість" (Wert) — це рос. „ценность", а „стоімость" — це „кошти", „витрати" (Kosten); тому, що москалі часто мішали одно з другим, не диво, що й на Радянській Україні прийшлось оце баламутство.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Чи можна авторові сказати правду?

I.

Можна. Не лише авторові, але й всім своїм приятелям, товаришам, своякам і знайомим, коли одного дня виграємо міліон і можемо вибрати собі на життя зовсім інший світ. В оцьому іншому світі, зовсім іншому від нашого є критики, що кажуть авторові правду. Не є це міліонери, ані навіть богаті. Незалежні? Може не більше, ніж ми могли би бути ними. Це критики, що працюють в органах, які дбають за те, щоби в дискусії про прояви літератури та мистецтва на першому місці стояли інтереси літератури та мистецтва, себто щоби література та мистецтво стояли поза всякими „інтересами".

Іншими словами: свобідний вислів думок потрібує мінімального простору, таксамо як усякий розвиток. Наш світ є покищо замалий для незалежних прилюдних осудів. Ми всі є звязані тисячними нитками одної павутинної сітки, витканої в однім тіснім кутку і коли пробуємо глянути на неї з перспективи інших кутків, чуємо над собою крики: „тримайтесь нас, бо впадете!..."

Сказати авторові правду про його твір, це щось більше як сказати комусь, що він має баранячі очі, або індючу шию. Очей або шиї змінити собі не можна. Коли кажемо комусь, що він осел, він міг би нас засоромити відповідю: „виж самі знаєте, що це не моя вина і тому ви як людина добре вихована, могли би мене не ображувати". Але коли кажемо авторові, що його твір не має ніякої вартости, автор не може виправдуватись, що це не його вина, — не може заявляти, що не має на це ради, коли вродився без таланту. Нехай собі пише, але не друкує.

„Та на віщо — спитаєте — казати людині правду, коли ця правда є прикра для неї і для вас?"

У 90 процентах випадків критик ставить собі таке саме питання і мовчить. Одні докоряють йому тоді, що він не має сміливости боронити своїх поглядів, інші хвалять його за „великий такт", що він не накидає своїх особистих поглядів „брутально" іншим. Не всі ті, що мають сміливість висловлювати свої погляди є справді сміливі, або мають що висловлювати. Одна із найдешевших форм стати популярним — кричати голосно, прилюдно щонебудь і робити із себе апостола правди.

Порозуміймося спершу щодо першого і останнього пункту всякої дискусії — що розуміємо за словом „правда". Коли критик має сказати авторові „правду" то це значить: має сказати йому щиро те, що думає про його твір. Чи цю думку автор прийме як правду і чи її вважатимуть правдою інші — це вже інша справа. Ми — автори чи читачі — вважаємо здебільша правдою такий чужий погляд, який покривається з нашим. Як у такій атмосфері виглядає всяка критика, на приклад найкраще взяти відносини в нашій літературі.

Часописи та журнали хвалять тільки „своїх" людей, тих, що звязані з ними партійними, товариськими та матеріяльними інтересами. Коли ці їхні „одновірці" видають книжку скандальну — або коли виходить твір автора з протилежного „табору" з найбільшими прикметами — про них мовчать.

Мовчанка є одною із найрозумніших і найхитріших метод в атмосфері, де поглядів не цінять на підставі їхніх внутрішніх основ, а цінять їх на підставі зовнішніх мотивів. Уся проблема внутрішніх основ критики є в нас полагоджена арґументом, що прецінь дійсна обєктивність не істнує й так, а супроти наших ідеольоґічних чи приватних ворогів не можемо приноровлювати іншої методи, ніж вони супроти нас, себто не можемо признавати справедливо їхніх прикмет, коли вони вказують виключно на наші хиби.

З обєктивністю та правдою мають у нас люди справді богато клопоту, коли тицяють невпинно своїм противникам діри в їхнім світогляді. А проте коли якийсь автор передає критикові твір з проханням: сказати йому про нього свою щиру думку, цей автор вірить тоді несвідомо, що істнує якийсь обєктивний погляд у приналежности до його погляду, субєктивного, і що повинна істнувати якась правда у порівнянні з оманою. Віра в обєктивність і правду не є тоді нічим іншим як довірям до людини, яка на якімсь предметі краще розуміється, тому, що її професія — досліджувати цей предмет, пізнавати його зовнішні та внутрішні ознаки, прирівнювати з іншими предметами цього рода і іншими інших родів, відріжняти його якість і тривкість і добачувати сотні інших своєрідних рис недоступних для ока людини посторонньої, нефахової. Це називається оцінкою.

Добре зробите, коли пригадаєте при цій нагоді, що фахові критики сотні разів помилялися при оцінці найбільших талантів. Таксамо найславніші лікарі передсказали неодному хутку смерть, коли не послухає їхньої ради, а неслухняний пацієнт жив роками, або послухавши їх вмирав нежданно від помилкової їхньої діягнози. За те мало є випадків, щоби поставив добру діягнозу чоловік, що не студіював зовсім медицини. Навіть книгарі-видавці, що так часто виконують функції літературних знахорів, щоби заощадити собі коштів гонорару для критика за оцінку рукопису — мало коли відкривають талант.

Нема нічого простішого як заявити: „здоровий" — „недужий", „маєте талант — „не маєте". Хто працює в пресі і засвоїв собі деякі методи політичної дипльоматії, може навіть навчитися писати про кожний, найбільше безвартний твір так, щоби не сказати ні слова про його вартість і не зрадитись, до якої категорії зараховує талант автора. Не є це висока функція в критиці визначувати кожному письменникові якесь місце в літературі: будувати драбину зі щаблями, по якій лазять історики популярних підручників літератури, на те, щоби витягати на дах і на комин найбільших чи найбільше популярних письменників. З другого-ж боку вихідним становищем кожної оцінки кожного твору мусить бути ясний погляд про його якість; щойно цей погляд, пересвідчення про прикмети або хиби твору рішає, на якому інтелектуальному рівні можна про нього говорити — в якім тоні, до яких слухачів

(Докінчення буде.)

прикріпне, що правдиве, бо походить не від ворогів комунізму, але від самих таки комуністів.

Видавнича діяльність Інституту Книгознавства.

Київський Інститут Книгознавства видав у Державному Видавництві України на днях такі публікації: Іноземцев: „До проблеми національної бібліографії на Україні"; Артюхова: „Трутовський-ілюстратор"; Петрунь: „З історії збирання рукописів на балканському півострові". Друкуються такі праці Інституту: „Бібліографічний покажчик української преси з 1914—1916 р."; „Бібліографія чужомовної літератури в українських перекладах".

На шкільні теми.

Яка гімназія нам потрібна?

Це питання, порушуване вже стільки разів, жде ще все, хочби частинного вирішення. Ніхто мабуть не стане заперечувати, що наше середне шкільництво далеко не відповідає вимогам часу, та мимо того майже нема спроб до реальної його реформи. На кожному місці звертається увагу суспільности лише на те, будьто би староклясичний тип гімназії був найкращий і тому до нього завертає шкільництво західніх народів. Не хочу потрясати значіння й вартости цього типу гімназії взагалі, а завернуся лише до її значіння для нашого народу під сучасну хвилю.

Куди головно відкриває дорогу староклясична гімназія? Принципіяльно на всі факультети, та урядничі посади. А в дійсности, оскільки глянути з практичного становища можна сказати коротко: на теольогію, фільософію та право. Дає вона, щоправда, вступ і на практичні фахи, однак трудно віднести враження, щоби якраз виховання виключно в дусі, та, та на основі програми староклясичної гімназії приносило щось особливо корисного для образовання в напрямі практичних фахів. З тієї причини остають реально нашій молоді фактично лише три згадані фахи, з яких два перші означають менше або більше многозвучно: „державну службу". Вислідом цього виключно староклясичного гімназійного шкільництва є якраз куріозна цифра 60 проц. українців на фільософії, себто на фаху, який представляє нині може найменше реальне забезпечення. Пора вже раз зрозуміти, що нам інтелігенції не тільки треба, але просто відчувається ще все застрашаючі браки її, однак брак не спутаних „урядовців", а свобідних кадрів інтелігенції, незалежної від примх першого ліпшого урядовця, якого повоєнна констеляція винесла на ніколи не мріяне становище. Пора вже раз собі звсувати, що українцеві при теперішніх обставинах ніколи не осягнути становища справжнього урядовця, що він завсіди буде займати лише підрядне місце, що він буде лише толерований в уряді, та завсіди будуть до нього відноситися з підозрінням. Головна частина інтелігенції мусить хапатися дійсно реального заняття, а не „певних(!?)" державних посад. Єж фармація, медицина, торговельна вища школа, політехніка і т. д., факультети, які під сучасну хвилю дають значно більші виглядн на скоре і дійсно певне, незалежне забезпечення, а тому геть з фільософії, а звертаймо увагу нашої молоді більше на практичні фахи. Поминувши ріжні перепони, які зустрічає наша молодь при вступі на практичні фахи, не можна поминути ще й тієї правди, що орієнтація на них ще не дуже давна і що мало ще заінтересованих ними, а ще більше дивного упередження, що всі ці фахи вимагають надзвичайно великих видатків. Та якщо у цьому і є дещо правди, то ощадність у цьому напрямі приносить опісля не лише одиницям, але й усій суспільности великі шкоди.

Наш промисл представляє ще й досі тільки збірку побажань. А чому? Зайва річ повтаряти стерту фразу про „недостачу капіталу". Безперечно ця недостача є, але чи не є значно більша недостача дійсно фахових сил, здатних піднятися самостійної творчої праці у ділянці розбудови нашої торговлі й промислу. Зайва річ слухати також тверджения про нездібність нашого народу до промислу й торговлі. Навпаки, як тільки два з наших одиниць зможе прорватися на вільніше поле, хочби на еміграції, виказує зовсім не пересічні практичні здібности. А чому сих проявів у нас так мало? Дієтьси це не тільки через брак капіталу, але передовсім через брак підготовки молоді до практичного життя.

Не думаю пропаґувати гадки, щоби староклясичні гімназії Рідної Школи замкнути. Навпаки, нехай кожний спішить віддати свою дитину до гімназії „Рідної Школи"! Хочу лише висловити бажання, щоби „Рідна Школа" занялася й організацією середньошкільних закладів, де ученик діставав би більше підготовки для практичних та вільних фахів.

Нема сумніву, що реформувати наші гімназії в дусі новоклясичної або гуманістичної гімназії [illegible] типу булоб для нас з ріжних причин недоцільно, бо й з психольогічного боку вони ледви чи відповідають потребам і вимогам здібностей молоді. Стара річ, що математично-природничі здібности, або краще інтерес для цих наук зроджується у молоді щойно від якої четвертої кляси гімназії. До четвертої кляси бувають ученики звичайно фільольоґами а опісля або такими лишаються, або заінтересовуються математично-природничими науками. З другої сторони мабуть і це відповідає дійсности, що підстави фільольоґії дістається звичайно в нижчих, а не у вищих клясах. Це легко зрозуміле ще й з тої причини, що підставою фільольоґії є головно память, яка то здібність зроджується в дитини досить вчасно, а в природничих науках, особливож у математиці та фізиці навпаки ставиться більше вимоги до абстрактного розумування, яве в дитини розвивається значно пізніше. Крім того відповідає мабуть також дійсности те, що найкраще і найліпше навчити дитину вчитися і думати при допомозі фільольоґії, яка почиваючи сухим, майже безкритичним запамятуванням слів та граматичних правил постепенно витворює абстрактні поняття й учиться лучити їх у льоґічні комплекси. До того долучується ще й морально виховна вартість науки античних мов, яка у цьому віці дитини найкраще прищіплюється.

Тому то звертаюся отсим до наших компетентних педаґоґів з проханням застановитися остаточно над реформою або новозаснуванням *приватних гімназій „Рідної Школи"*, де до четвертої кляси полишивсяб старий клясичний тип без греки а від четвертої кляси далі постепенно редукувалось би фільольоґічно-фільософічне навчання, нп. латину зредукувати на дві до три години тижнево, на користь природничих наук, які дають справжню підготовку до практичних наук на університеті або в інших школах. Якщо-б, нпр. у пятій клясі ввести начеркову ґеометрію, тоді наша молодь малаб кращі можливости заціавитися такими школами як „Школа будови машин" у Позвані, яка дає побіч чисто практичного вміння технічних робіт ще й обширне теоретичне знання. Особливо підкреслюю вагу цеї школи для нас, бо наша промисловість є щойно в зародку і тому поля для праці інжинірів у нас ще дуже не богато. Навпаки , люди з дипльомами школи будови машин мають добре знання майстерської праці, а з цеї причини можуть вони самі засновувати власні варстати. Їх обширне теоретичне знання дасть їм спромогу переступати границі ремісничого рівня, і таким робом творити завязки наших фабрик, котрі щойно пізніше розбудовувалиб інжинірн.

До того булоб на часі учити поруч краєзнавства хочби перші основи національної економії, а при ґеоґрафії звертати головно увагу на економічну ґеоґрафію. Рівночасно булоб побажаним, щоби при навчанні хемії зверталося увагу на її технольоґічне пристосовлення. Щоби навчання мало дійсно реальний характер, слід як педаґоґів покликати для цих практичних предметів не педаґоґів-фільософів а фаховців, яких у нас вже на щастя не бракує.

Молодь, яка перейде такий вишкіл, зможе зовсім інакше підходити до всіх вимог нашого суспільно-господарського життя, бо цей тип школи задержить моральні якости клясичного шкільництва, доповненого практично розумовими якостями математично-природничого навчання. Крайний вже час взятися справді за реалізацію такого пляну і виробити програму навчання.

Д-р Роман Могильницький.

На господарському фронті.

Свято українських хліборобів у Стрию.

Дня 8. вересня ц. р. відбулося в Стрию заходами Повітового Союзу Кооператив і Філії „Сільського Господаря" велике свято українських хліборобів. У святі взяло участь поверх десять тисяч селян. Не зважаючи на лиху погоду на свято прибули наші селяни з найдальших закутків повіту. Прибула й сільська інтелігенція.

Свято розпочалося соборною Службою Божою на цвинтарі біля церкви, яку відправив уроженець стрийського повіту о. мітрат В. Базюк. Глибоко обдуману проповідь виголосив о. Височанський.

По Службі Божій уставив похід дир. Колодницький. На чолі походу їхали сівалки прибрані зеленю, за ними авта Маслосоюзу, Повітового Союзу в Станиславові та Бучачі, якими приїхали тамошні кооператори на свято. Похід членів кооператив розпочинали чети пластунів та пластунок. За ними йшли делегати львівських та сусідніх кооперативних установ. Дальше йшли карними чвірками члени кооператив, кожна кооператива мала таблицю з написом місцевости. В середині походу їхав віз з добрянськими дівчатами-женцями, що співали гарно обжинкові пісні. Другий віз серед походу — це косарі з косами та піснею на устах. Ціле місто вилягло на вулиці і з очей глядачів було видно, що розуміють, яка то нова організована сила йде перед ними. Особливо здивував глядачів довжезний ряд сівалок, сорок дві. Всі побачили, що наш селянин, то новітній, модерний господар, що йде з духом часу.

Великий майдан Повітового Союзу ледви помістив маси народу, де відбулася Святочна Академія. Перший промовив голова Надз. Ради ПСК о. А. Пеленський з Лисятич та привитав гостей — делегатів зі Львова посла О. Луцького, дир. М. Творидла, дир. Дякова зі Станиславова, дир. Демянчука з Бучача та всіх членів, що прибули на свято. Пос. О. Луцький виголосив красноріччиву промову, в якій представив здобутки стрийського Союзу, вказав на дальші шляхи праці зорганізованих хліборобів. Нинішнє свято це запорука, що нікому не удасться відвести хлібороба від його організації в кооперації і від „Сільського Господаря". Від Центросоюзу промовляв дир. Творидло, від Маслосоюзу дир. А. Палій, мец. д-р П. Лисяк витав свято від Жураенщини, дир. О. Дяків від Станиславівщини. Селянин-кооператор в гарній промові сказав, що українські селяни знають вже свій шлях і під проводом української інтелігенції певно дійдуть до своєї цілі. Другий селянин промовив до зібраних імпровізованим віршом. В часі Академії та походу співали дуже гарно селянські хори з Конюхова, Гірного та Добрян.

Це величаве свято українських хліборобів закінчив зазивом до дальшої праці дир. Колодницький і з тисячних грудей залунав народній гимн „Ще не вмерла Україна" та „Ой, у лузі червона калина".

З повагою і в великому порядку розходилися хлібороби зі свого свята. Не була це звичайна парада, це був перегляд сил. Хлібороби виділи, яку силу вони становлять і що даремні зусилля тих, що хотіли би звести їх з правильного шляху — з національної господарської орґанізації. Свято закінчилося всенародньою забавою в Добрянах.

А. Андрієвич.

Стрий, 9. вересня 1929.

Господарка в одній місцевости.

Як живе і які порядки завів у Трускавці п. Ярош?

Уже кількома наворотами писалося в „Ділі" про відносини в Трускавці і про ріжні невигоди й терпіння широких кругів місцевого населення. Нещодавно був допис у „Ділі" про шикани українського населення, якому не дозволяється навіть на фестин, аби — Боже борони! — курацій-ники з Варшави чи з Познанщини не побачили, як культурно вміє бавитися місцеве населення й аби один чи другий з них не підпоміг через закупно білету культурно-освітніх починів українського селянства.

Та ці шикани українського населення — це тільки одна сторона медалі. Варто поглянути й на другу: господарку всемогучого й необмеженого нині власника Трускавця п. Яроша, що як посадник цієї кураційної місцевости опанував її зовсім і підпорядкував її зі всім і вся своїм власним інтересам.

Як веде господарку в Трускавці всевладний Ярош, видно найкраще з того, що він з колишніх 5 проц. свого посідання в цій місцевости довів до того, що нині Трускавець — це власність його і його спілки. Місцеве населення позбавлено всяких прав, воно не має ніякого голосу й опинилося на становищі паріїв. Йому не вільно навіть заглянути до ресторану на терені купелевого заведення, воно не сміє навіть вступити до парку без перепустки чи леґітимації. Що більше: місцевому населенню заборонено навіть ходити по громадських теренах, а навіть ходити чи їздити по повітовій дорозі. Наче зачумленим! За переступлення приписів п. Яроша в цих справах падуть на людей кари, як з рога обильности.

В дальшому варто зазначити, що води в Трускавці не дістанеш, хочби потребував її для ратування зімлілого. Одна-єдина і головна керниця замкнена на ключ. Хочете води — мусите купувати содову воду виробу Яроша і на це нема ради. А від якогось часу замкнено для населення й дорогу до Городища, якою воно ходило без перепон від непамятних часів. Поліція, що пильнує цього переходу, не пускає туди нікого, так, що копальняні робітники, які ходять щодня до праці, мають 4—5 км. дороги більше.

Та це ще далеко не все. „Нафтусі" не вільно нині черпати місцевому населенню під строгою карою, навіть тому, що має спільні ґрунти. А щоб довести до своєї здавна вимріяної цілі: посісти „Нафтусю" на власність, страшить п. Ярош населення вивласненням, хоч „Нафтуся" лежить переважно на ерекціональних ґрунтах. Ці ґрунти оцінюють на яких 3 (три) міліони зол., а п. Ярош мав би охоту виміняти їх за свій маєток, що вартує не багато більше, як 300.000 зол. Несогірші апетити, правда?

Про всякі інші порядки й розпорядки п. Яроша другим разом.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Наслідки толєранції.

„Східні Торги“ хочби мали цього року ще більший дефіцит, як минулого, то все таки лишать у заграничних гостей незатерті враження.

Іде, наприклад, д-р Йошікака, японський купець, вулицею Коперника і питається:

— Чому ці реклями замазані?

Польський інформатор знайдеться в клопоті. Що відповісти?!... Сказати, що це патріотичні чинники міста Львова?!... Сказати, що це невідповідальні елементи передмістя?!... Чи загалом нічого не сказати!?

Нічого не сказати тяжко, бо солідний японець напевно буде домагатися вияснення.

На мою думку, повинен би відповісти так:

— Польські міродатні чинники хочуть щирої згоди з українцями і навіть намалювали їм українські реклями, але хамсько-гайдамацька некультурність замазала ці реклями, зминавши чуйність безсторонньої поліції.

Д-р Йошікака покиває тоді головою, вичистить окуляри і скаже:

— Як наш заступник на раді амбасадорів добре зробив, що голосував за прилученням цих дикунів до західних культурників!

Поїде потім до своєї веселої країни і розкаже всім (хто ще не знає) про величезну толеранцію поляків.

Те саме зробить француз, бельгієць, а може навіть й німець. Адже німецьких журналістів не дурно водили аж до „Багателі“ на конференцію.

Кожний запамятає, що на вулиці Коперника реклама „Дністра“, дзвонів Бриливського та „Народньої Гостинниці“ замазана чорною мазюкою і що з українцями загалом до нічого путнього дійти не можна.

Університет мають ще від 1924 року, згідно з постановою сойму з 1922 р.

В протегованім „Пласті“, „Просвіті“ і „Лузі“ готують революцію, згідно з інформаціями польських газет.

Українське шкільництво розвивають, на шкоду шкільництва польського, згідно з інтенціями Варшави (гляди: Іл. Кур. Цодз.“ з 12. IX. 1929!).

Їх банки беруть міліонові субвенції! І піддержують за ці гроші саботаж (гляди: там-же!).

Чи є який нарід на світі, що не дякував би за ці всі благодати?!

Отже є такий:

Українці!

Чорні невдячники, засліплені фанатики, скажені шовіністи і тим подібні Ґонти.

Тому не будуть чужинці дивуватися, коли приїдуть на другий рік (якщо „Всходне Тарґі“ ще будуть!) і застануть таке:

Українського університету нема.

Пласт і „Просвіта“ переслідувані, а „Луги“ порозвязувані так, як „Січи“.

З українського шкільництва лишилася тільки тінь. Всюди як не польські, то утраквістичні школи.

Банкам відібрана субвенція і вони стоять тільки на власнім капіталі.

Все це буде справедливою карою і напевно ніодин з чужинців не подивується тому.

Коли культура стрінеться з варварством, мусить нераз і школу замкнути, щоб дати освіту незрячим.

Галактіон Чіпка.

Дивогляди.

„Мокрий“ потік.

Нема дня, щоби „Новий світ“ не прислав до нашого старого якусь веселу новинку в звязку з прогібіційним законом. Ось остання: Один молочар в околиці Клівленду запримітив одного дня, що його корови вертають до хати з пасовиська похитуючись. Коли він їх оглянув зблизька, ствердив, що вони дишуть горілкою. Аж кілька днів пізніше відкрив він, що недалеко пливе потічок не з водою, а з горілкою. Потайна фабрика алькоголю робила експедицію свого виробу під покришкою води до другої будівлі, звідки горілку висилали в бочках.

Перед конференцією уряду з предст. клюбів.

У справі конференції уряду з представниками соймових клюбів лівиця досі не рішилася, яке їй заняти становище. Стронніцтво Хлопске та Вззволєнє ждуть, мабуть, що скаже ППС. У четвер радив Центр. Вик. Комітет ППС. Темою нарад було приготування до бюдж. сесії як і справа скликання надзв. соймової сесії та справа участи в конференції. В Ц. В. К. переважає радикальніший напрямок, а в парл. клюбі ППС. беруть справу холодніше. У висліді нарад Ц. В. К. признали, що і справа скликання надзв. соймової сесії в участь у конференції належить до компетенції клюбу, одначе дали клюбові директиву, щоби він акцію, яка зміряє до скликання надзв. соймової сесії, зате щоби заняв неґативне становище до участи ППС у конференції. Можливо, що побідять іще спокійніші елементи в клюбі. У суботу відбудеться ще засідання і провідників лівиці, себто ППС, Визволення та Стронніцтва Хлопского і центру, себто Пяста, ХД. і НПР. Зачувати, що соціялісти кажуть, що взяли би участь у конференції, колиб вона відбулася в соймі і під проводом марш. Дашинського.

—o—

Араби домагаються рівноуправнення.

Великий палестинський муфті на конференції в анґл. комісаря в Палестині заперечив, начеб був відповідальний за ост. події а заразом поставив такі домагання арабів: 1) політичне рівноуправнення арабів із жидами, 2) однакове трактування арабів і жидів в господарській ділянці, 3) уневажнення признаних уже жидам концесій та нове надання концесій на основі вільної конференції, 4) поворот до статус кво прав до святих місць ріжних віроісповідань, 5) введення нових іміґраційних обмежень або управильнення іміґрації на основі суспільних і господарських потреб країни.

Бедуїни з Сирії та Трансйорданії.

У Палестині не так скоро вспокоїться тому, що туди продісталися числ. відділи бедуїнів із Сирії та Трансйорданії. Прийшов там також сильний відділ із Неджу. Положення й далі поважне, бо провідники палестинських арабів удержують взаємини з бедуїнськими шейками в Трансйорданії й інших країнах.

—o—

Більшовицька офензива.

Головнокомандуючий червоної армії на Далекім Сході ґен. Бліхер видав денний приказ до червоної армії, в якім м. і. каже, що більшовицькі війська мусять бути готові до негайної офензиви проти китайців. Після того приказу почалась офензива переважно панцирними поїздами й летунською ескадрою, що кидає бомби. Китайська нач. команда повідомляє про сотки вбитих і ранених. Китайській артилерії вдалося перешкодити більшовикам перейти ріку Сунґарі.

—o—

Мусоліні зрікся міністерств.

Реорганізація італ. уряду.

Муссоліні перевів заповіджену зміну в орґанізації міністрів. Як відомо, Мусоліні мав досі вісім ресортів, так, що був 8-кратним міністром рівночасно, а урядував за посередництвом держ. підсекретарів. Тепер Мусоліні зрікся тих міністерств, а король іменував новий кабінет, а саме: міністр закорд. справ Ґранді (досі Мусоліні), косекретарем Ренато Ріцці, якого завданням буде ґен. Ґазера (досі Мусоліні), маринарки адмірал Сіріяні (досі Мусоліні) повітряної фльоти ґен. Італьо Бальбо (досі Мусоліні), суспільних робіт пос. Бянкі, кооперації Ботаі (досі Мусоліні), освіти Джуліяно, хліборобства Аєрбо. Державні підсекретарі: закорд. справ, кольоній, війни, маринарки, летунства та сусп. робіт іменовані міністрами даних ресортів. Рівночасно мін-ство публ. освіти переіменовано на мін-ство національного виховання, а мін-ство господарства на мін-ство хліборобства та лісів. У мін-стві нац. виховання побіч мін. Джуліяно іменовано держ. підльоній ґен. Емільо де Бон (досі Мусоліні). війни нагляд над фіз. вихованням молоді.

—o—

Зі спортового життя.

Плавацькі змагання

Відбуті в четвер 12. ц. м. плавацькі змагання як частина Х. Запор. Ігрищ принесли новий спортовий успіх. Число змагунів було може трохи замале як на наш край: лиш один Перемишль (Беркут) зрозумів вагу тих змагань і прислав змагунів. Дивував на старті брак пань. А знаємо, що є богато жінок, які віддаються тому благородному спортові. Чому не стали?

Доволі численно вібрана публика приглядалася з великим заінтересуванням змаганням.

ЖІНОЧІ:

50 м. стиль довільний:

1. Панкевичівна (Луг) 1:27,8; 2. Ділурівна (Луг).

50 м. стиль клясичний:

1. Панкевичівна (Луг) 1:25,6; 2. Ділурівна (Луг).

МУЖЕСЬКІ:

100 м. стиль довільний:

1. Бачинський (УССК) 1:45,2; 2. Іваницький (УССК) 1:47; 3. Пішак (Беркут); 4. Мацьків (Беркут).

100 м. стиль клясичний:

1. Мамчак (Луг) 1:57,6; 2) Савчак (Луг); 3. Хомин (УССК).

400 м. стиль довільний:

1. Бачинський (УССК) 9:49,6; 2. Пішак (Беркут).

400 м. стиль клясичний:

1. Мамчак (Луг) 9:23,8; 2) Савчак (Луг) 11:23,8; 3. Застирець (УССК) 12:01,8.

Штафета 4×50 м. дов.

УССК.—Львів 3:26,6 (Гнатейко, Зелений, Іваницький, Бачинський). Організація змагань спочивала в руках проф. Жарського, який як слід провів змагання.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·00—8·88·50, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·33—0·26·45, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·15—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·90, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 17·00—17·50.

Золото: 20 корон 36·39·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·50—0·61·50, 5 австрійських корон 3·24·00—3·30·00, австрійський фльорен 1·62·00—1·65·00, російський рубель 2·60·00—2·65·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця дмірська 39·00—40·00, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 22·00—22·50, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на кашу 18·50—19·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 19·00—19·50, кукурудза румунська 25·75—26·75, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—00·00, фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 45·00—50·00, горох пільний 32·00—35·00, бобик 28·25—29·25, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 37·25—38·25, сіно солодке краєве прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·00—5·00, греча 26·00—27·00, льон 64·00—66·00, лубін синій 25·00—26·00, ріпак озимий 64·25—65·75, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 74·00—76·00, мука житня 70 прц. 42·00—43·50, ґрисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 13·75—14·25, отруби пшеничні 14·50—15·00, крупи гречані 33·00—35·00, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 38·00—39·00, пенцак 36·00—37·00, просо краєве 00·00—00·00, макуха льняна 41·00—42·00, мак синій 135·00—145·00, мак синій 115·00—125·00, конюшина червона 00·00—00·00.

НОВИНКИ

Просимо всіх наших передплатників вирівнати негайно свої залеглости, бо з 15. ц. м. безумовно здержимо дальшу висилку часопису.

Адміністрація.

— **Новий місячник.** Повідомляють нас, що видавнича кооператива „Червона Калина“ приступає до видавання популярно-історичного ілюстрованого місячника п. з. „Літопис Червоної Калини“, якого перше число появиться з датою 15. жовтня ц. р. Журнал цей буде присвячений в першу чергу історичному висвітленню і звеличанню визвольних змагань українського народу в недавньому минулому і з цею метою буде містити історичні розвідки, спомини, оповідання і т. п., писані в тому дусі. Журнал буде містити репродукції знимок, які можуть причинитися до зілюстрування наших змагань, а також відповідні рисунки кисти наших артистів-малярів. Окрім того журнал буде присвячувати свою увагу бібліографії літератури українських визвольних змагань, а також загальній історії українського народу, його побутові, традиції і т. п. Журнал редагуватимуть п. Лев Лепкий і Василь Софронів-Левицький. Редакція звертається до всіх учасників українських визвольних змагань і всього українського громадянства з проханням надсилати їй спомини, знимки та інші матеріяли для використання в журналі. Ціла українська суспільність повинна прийти з помічю при збиранні та утревалюванні памяток нашого недавнього минулого. „Літопис Червоної Калини“ буде мати покищо 24 сторінки друку. Умови передплати будуть подані пізніше. Матеріяли і передплату просимо слати на адресу: „Червона Калина“, Львів, вул. Руська 18, III. пов.

— **Каварня і ресторан „Народньої Гостинниці“** будуть урухомлені та віддані до прилюдного користування в суботу 14. вересня ц. р. Посвячення основно відновленого льокалю не відбулося у вівторок, як у нас заповідалося, з технічних причин. Невідклично відбудеться посвячення в пятницю, 13. вересня, в 7. год. вечором. Підприємцями ресторану й каварні стали українські фахівці у веденні таких справ пп. Зелінський Степан, Рекшинський Василь і Баляс Михайло. Не сумніваємося, що тепер стане каварня і ресторан „Народньої Гостинниці“ місцем товариських сходин усіх українських громадян зі Львова і краю, як це бувало перед війною. На всякий випадок це відновлене українцями підприємство повинно

найти в українських колах самозрозумілу підтримку.

— **З „Союзу Українок".** В суботу дня 14. ц. м. в 6. год. пополудні відбудуться перші поваканційні ширші сходини „Союзу Українок", на яких делегатки С. У. на жіночі конгреси, що відбулися літом ц. р. в Берліні і в Празі, поділяться вражіннями з міжнародніх зїздів. Не сумніваємося, що на ті сходини поспішить усе львівське жіноцтво, як члени С. У., та ті його прихильниці, які досі не вспіли вписатись у члени своєї організації. Крім інтересної теми нарад, сходини замітні ще також тим, що члени С. У. зберуться перший раз у власній домівці при вул. Підвалля ч. 7.

— **Арештування Щепанюка?** Львівська „Нива" приносить звістку, що нашого священика о. Щепанюка, який душпастирює в Києві від 1918 р., арештувала радянська влада, обвинувачуючи його в якихсь близьких звязках з польським клиром, чи щось такого.

— **Стан міського театру у Львові.** Львівський міський театр перейшош у стан провізорії. Оба дотеперішні директори пп. Барвінський і Заремба внесуть офіціяльно свою резиґнацію, тому, що театральна комісія не приняла їхніх умовин щодо нового бюджету і щодо нових цілмої ще за цей сезон. Покищо театром управлятиме окремий комітет від міської ради, що вибере для цього одну особу як провізоричного директора.

— **Загрожений поїзд.** На шлях, яким їхав поїзд із Варшави до Львова положив хтось велику каменюку недалеко стації Паленици; якби машиніст не був її доглянув, була би катастрофа.

— **Літаки.** Анґлійські летуни встановили новий рекорд швидкости 572.8 км. на годину. Останній осяг був 532 км. — В околиці польського села Михайлово впав радянський військовий літак, що заблукався підчас маневрів. — Радянський літак, що вибрався на острів Врангля, пропав без вісти.

— **Ріжні вістки.** Торговельна пруська палата підготовляє проект загострення іспитів для шоферів, з огляду на зростаюче число катастроф.— В Японії великі повені знищили багато рижових піль. — Відповідального редактора комуністичного „Лїманіте" в Парижі засудили на рік вязниці і на 2000 фр. за бунтування війська. — Відомий грецький опришок Тцатца пірвав 7 учасників прогульки в околиці Атен, між ними одного сенатора; він домагається за них 4 міліони драхм викупу. — Берлін оснував літературну річну нагороду на 10.000 мар. — В одному кіні в Льондоні вибухла пожежа; наслідком паніки було багато ранених. — В одній фабриці в Неаполі завалилась стеля і вбила 10 робітників; 19 ранених. — Берлінський соціольоґ д-р А. Вірт обрахував, що від 1914 р. в Европі зросло населення на 50 міліонів, себто воєнні втрати за цей час є вирівняні з великою надвишкою. — У віденському саді Шенбруні сів відпочити бузько, що прилетів безпосередньо з Версаю з обручкою на нозі. — Бувша велика княжна Марія Павловна їде з Парижа до Ню Йорку на посаду управляючої відділу жіночої конфекції в одній великій фірмі.

— **Замісць іспитів зрілости.** В Пруссії, Баварії, Віртемберґії, Бадені, Тюрінґії, Бравншвейґ і Гамбурзі завели тепер спеціяльні іспити „здібности" до вищих шкіл. Вони заступають свідоцтво зрілости. Між цими країнами і територіями приняли спільну умову, що студент, який здасть такий іспит в однім місті, може бути принятий у другім.

— **Партія на ліцитації.** Один громадянин з Осльо позичив норвеській комуністичній партії 6.000 корон; а що партія признала ці гроші спільною власністю і їх не віддала, він подав партію в суд і дістав судовий дозвіл на ліцитацію. Він дістане за цих 6000 корон імовірно цілу шафу комуністичних брошур і летючок.

— **Невідома недуга.** У зразковім шпиталі в Бомбаю лікарі ствердили дивну недугу в 16 пацієнтів. Шпиталь зачинили, щоби прослідити її ближче. Сім осіб померло. Деякі лікарі догадуються, що має це бути якась зовсім нова форма тифу.

— **Пошана і гонорар.** Пруське міністерство освіти приняло вже давніше постанову, яку тепер здійснить реально; матері, що має 12 (!) дітей, належиться спеціяльна пошана від уряду. Така мама дістане дарунок у формі... порцелянової чарки. Одначе на її бажання вона може за це дістати відповідний гонорар: 100 марок Коли-ж вона находиться у виїмковій нужді, тоді уряд може їй признати допомогу (одноразову!) в висоті... 200 марок. Таких почесних дарунків роздали в „урядовім" 1927-28 році 190 (а цього року вже 150). В дотичнім розпорядку є такий зворот: „Головну увагу повинні відповідні органи класти на те, щоби при роздачі почесних дарунків брати головно на увагу раніше відступлені німецькі території..." одним словом: заохочувати на таких територіях матерей, що вже мають одинайцятеро дітей, щоби для 100 марок подбали ще якнайхутше за дванацяту. Якби про ці факти не повідомляв такий авторитетний орган, як „Берлінер Таґеблат", то це нагадало би на сатиру.

— **Новий здобуток науки.** Берлінський професор д-р Франц Сімон ствердив новими досвідами, що при виїмково високих температурах тіло може находитись у стані кристалізації. Йому вдалось довести до тиснення 6000 атмосфер на гелій і цим перетворити його в ціпкий стан. На його гадку і центр землі не є плинким, як досі думали вчені, а наслідком незвичайно сильної температури є твердим. Від поверхні землі до її осередка є віддаль 6380 км.; земна кора на якій живемо є лише сотою частиною цього простору. Що є під нею, про це можемо творити тільки гіпотези. Але фактом є, що коли сверлимо в глиб землі, після кожних 33 м. температура зростає на одного Цельзія. Якщо температура зростала би так далі рівномірно, тоді вже при 100 км. вона мусіла би дійти до нечуваної спеки 3000 степенів. При 2000 км. була би вона менш-більш рівна температурі сонця. З цього робили висновок, що в такій температурі ніщо не в силі жити. Одначе — робить свої виводи д-р Сімон — не треба забувати, що одночасно зі зростом температури в землі росте також сила натиску шарів землі. Між спекою і натиском іде що-раз більша боротьба у глибині землі. Якщо цей натиск є досить великий, тоді він у силі втримати металі у твердім стані. Д-р Сімон стрібував наслідувати в своїй ляборатрії цю боротьбу двох ріжних сил і доказав, що металі вже при температурі 4000 степ. під сильним натиском не танути і не переміняються в пару. Все питання тепер у тому: чи все це відбувається так само і в осередку землі, де повинна панувати температура: 100.000 степенів!

— **Потонув вояк.** Стаціонований в Плотичій (пов. Бережани) рядовик 52 п. п. Венедикт Семер потонув підчас купелі в Стрипі.

— **Примхи моди.** Багатші дами і ті, що хотять їх наслідувати, почали носити до вечірних суконь рукавички зі золотої шкурки. Біла рукавичка видається нині вже за бідною. Мода на золоті капці, вживані на балях, уже була. Носити золоті зуби на переді належить досі до доброго тону. А тому, що в моді панує досі тенденція заводити гармонію в усьому одязі і добирати до одних частин гардероби другі, подібні, то за золотими рукавичками й капцями швидко може прийти черга на золоті панчохи, сукні, блюзки, плащі й капелюхи. Бо живемо в добі загальної економічної кризи.

— **Друкарський чортик** змінив у вел. фейлетоні „Зі Львова до Кембрідж" у 3-ій шпальті 3-ій рядок з низу слово „каплицями" на „крамницями".

— **В конкурсі на наукову працю,** оголошену в „Ділі" (ч. 202 з 11. вересня 1929) зайшла друкарська помилка в заголовку 1. теми. Замісць „Знання України у світовому господарстві" має бути: **„Значіння України у світовому господарстві"**, — на що звертаємо увагу інтересованих. 1—1

Дописи.

МОСТИСКА. *(Шевченківське свято.* Заходом читальні „Просвіти" в Мостисках відсвяткував наш повіт дня 26. серпня ц. р. дуже величаво 68-мі роковини смерти Т. Шевченка великим концертом в салі польського Сокола в Мостисках, яку по береги виповнило не лише все свідоме українське громадянство, але рівнож явились чисельно на концерт поляки і жиди. Треба признати, що свято приготовано старанно і вложено в нього чимало праці, бо програма складалась аж з 16 точок, в які входили хори мішані й мужеські, сольоспіви і дует та 3 декламації. Особливо багато праці посвятив о. проф. Дидалевич у вишколення хорів, коли зважити, що місто Мостиська має всього 6 українських інтеліґентних родин, а співачок і співаків треба було стягати з сіл. На свято прибув наш посол д-р Степан Біляк з Городка, що виголосив гарно обдумане вступне слово на тему: „Шевченко — поет поневолених". Свою промову виголосив п. посол з притомою собі красноріччивістю, тому не диво, що вона зробила помітне враження не лише на своїх, але й на чужих. Під цим настроєм пройшли всі інші точки свята, які виконано дійсно гарно. З солістів треба відмітити п-ну М. Стечкевич, яка має чудовий, сильний сопран і широку скалю. Гідним партнером п. Стечкевичівної був п. М. Покиданець, металічний барітон з закраскою героїчного тенора. По концерті відбувся в салі „Народнього Дому" скромний, комерс, що його відкрив голова місцевої читальні о. дек. Р. Куціль, який сердечними словами подякував усім тим, що своєю працею і співучастю в концерті причинилися до гарного успіху Шевченківського свята. Посол Біляк у своїм тості підніс цілковитий успіх свята і жалів, що українці Мостищини підчас більших національних свят приневолені просити салі у поляків. Тому звернувся з горячим закликом до молоді, щоб вона взяла в свої руки розбудову салі „Народнього Дому" в Мостиськах, так, щоб найближчі Шевченківські роковини відбути вже у власній хаті. Присутні, заохочені словами посла й о. Андрія Пшепюрського, пароха зі Старяви, вибрали на внесення посла Біляка пов. орґанізатора о. А. Пшепюрського головою комітету, що мав би занятися розбудовою салі „Народнього Дому". В склад цього комітету ввійшла сама академічна молодь, а це дає запоруку, що вона своєю рухливістю і молодечим запалом доведе це діло до щасливого успіху. Членами комітету вибрані: Ярослав Гуміняк, Василь Салевич, Марія Гамерська, Марія Пшепюрська, Мих. Александер, Олександер Куціль, Іван Попель, Теодозія Козак, Галя Попель. Щасть Боже гарним починам! — *Горячка.*

ЛУЦЬК НА ВОЛИНІ. **(Звільнювання українських війтів).** На цьому місці вже згадувалося про масове звільнювання українських війтів, які одержали від старости такого листа: „Na podstawie art. 94 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem wschodnich z dnia 26. września 1919 r. (Dz. Ust. Z. C. Z. W. N. 21; poz. 215 oraz N. 11/44 poz. 130 z 1920 r.). Zwalniam Pana z zajmowanego stanowiska wójta gminy z dniem 31. sierpnia 1929 r. Urzędowanie odda Pan swemu zastępcy za aktem zdawczo-odbiorczym". Це звільнення найкращих під фаховим оглядом українських війтів обурило населення, яке надсилає до Воєвідства делеґацію за делеґацією. Виділ Повітового Соймику змушений був також зареаґувати на цю подію приняттям такої ухвали на свойому засіданні з 10 вересня: „Виділ Повітовий, розваживши справу звільнення зі становища розпорядженням луцького старости з дня 30/8 1929 року до Ч. 6848/29 війтів громад (ґмін) Рожище— Бондарука Павла, Подонки — Гудемчука Степана, Чарунова — Глущука Андрія і що звільнення наступило на підставі арт. 94 розпорядження Генерального Комісаря Східних Земель без подання причин звільнення постановляє ствердити, що звільнені війти Бондарук Павло, Гудемчук Степан і Глущук Андрій відзначались взірцевим виконуванням своїх обовязків і користувалися повним довірям населення, наслідком чого повище звільнення на місцях трактується як акт політичної пресії й викликало занепокоєння населення. Про повище повідомити Уряд Воєвідський". Авторитетний голос Виділу Луцького Соймику виразно зазначує, що звільнення українських війтів є актом політичної пімсти. Їхне становище, взагалі, погіршилося з того часу, як редактор „Української Ниви" „зацікавився" орґанами самоврядування й кооперацією. Вже тоді в українських колах кружляли ріжні чутки про те, що будуть звільнені всі ті урядовці, які не були на відкритті „Рідної Хати", чи не виявлюють цікавости до „Української Ниви", чи не підтримують Кредитового Банку і т. п. Ці чутки набирають що тому значіння, що всі звільнені війти не належали до ніяких партій, ставилися до влади цілком льояльно, а Павло Бондарук навіть нещодавно отримав „хрест заслуги". **Радний.**

ЯВОРІВ. **(Ґімназія ім. О. Маковея „Рідної Школи" УПТ.).** Коедукаційна ґімназія „Р. Ш." в Яворові не є достаточно використана нашим громадянством. Звертаємо на це увагу, бо в нас звичайно говориться про недостачу приміщення, недостачу місця у школі, про боротьбу, про ворогів, які „нам не дають" і т. д. У нас-же дещо інакше. Стоїть величезний будинок з просторими клясами — але наців порожними! Є з 200 учеників, але моглоб

бути і 600. Є прекрасне положення гімназії (заперeду і ззаду гімназії великі подвіря: на фронті квітник і город, на заді подвіря для учнів на проходи підчас перерви і на гімнастику на вільнім воздусі); є спокій провінціонального, українського міста, що недалеко Львова (всього-на-всього 1½ години їзди автобусом!). Є гарні кабінети, велика бібліотека. Значить: умовини для науки першорядні. Педагогічні сили в учительськім зборі поважні і дають повну ґарантію за науку й виховання. При гімназії є дві бурси, отже вигідне приміщення для учеників запевнене. Одна бурса таки в тому-ж будинку, що й ґімназія, друга на 5 (пять) хвиль ходу віддалена від заведення. Ціна в бурсах дешевша, як деінде. Є навіть вільні місця для бідних і здібних дітей. З національного боку — українська ґімназія в Яворові повстала як конечна потреба не тільки повіту, але й усього краю. Український характер міста Яворова у великій частині залежить саме від цеї ґімназії. І наші „приятелі“ вже 20 літ чигають на упадок цеї ґімназії! Безперечно, що свідоме українське громадянство не допустить до цього сорому! Правда, від кількох уже літ іде досить сильний наступ на ґімназію „Р. Ш.“ в Яворові, але є вже надія, що й це остане і заведення устаткується, уложиться й розвинеться. Тільки фреквенції треба! Тільки висилайте сюди свої діти!

Один з батьків.

СТРИЙ. (Союз Українських Купців — філія Стрий). Мин. неділі, 8. вересня, відбулись перші загальні збори Союзу Українських Купців — філія Стрий. На збори прибув голова С. У. К. зі Львова Гр. Ганулях, який звернув увагу стрийського українського купецтва на вагу і значіння орґанізації та виказав, які користи матиме наше купецтво, коли буде згуртоване в один свідомий своїх завдань Союз. Орґанізатор стрийського купецтва, д. Іван Івашків, під котрого проводом відбувалися збори, висказав надію, що філія СУК. Стрий піде за прикладом Матірнього Т-ва і не лише згуртує біля себе українських купців у самому Стрию, але й на провінції. Заг. збори вибрали одноголосно Ів. Івашкова головою Т-ва, а відтак приступили до вибору ради, яка по першому засіданні (що відбулось зараз-же після закриття заг. зборів) уконституувалася в цей спосіб: Іван Івашків — голова, Іванків Семен — заст. голови, Микитка Юліян — секретар, Вірщук Михайло — господар, Камінський Андрій — скарбник, Козак Альфред і Дириль Василь — чл. ради; Возняк Павло і Гарасимів Юрко — заступники); провірна комісія: Борис Гриць, Петрика Іван, Пиць Михайло. Рада філії намітила п. Козака Альфреда на голову орґанізаційної комісії, а пп. Яцкевича Вол. і Левицького Мих. як членів полюбовного суду. Збори відбулися в кімнатах „Української Бесіди“ в Нар. Домі, де тимчасом буде приміщене й Т-во.

Всячина.

— **Памятники для творів уяви.** Для звеличання провансальського поета Містраля утворено в Кассіс комітет, що має поставити памятник одної з дієвих осіб його твору: Календалеві. З нагоди цього проекту париська преса звертає увагу, що в останніх часах що-раз частіше піддають такі ідеї: памятники для уявлених осіб. Еспанія будує могутній памятник Дон Кіхотові. Памятники „Невідомому жовнірові“ зродилися після останньої війни. Невідомо, чи можна враховувати до цього роду памятників памятники в честь нашого прапредка Адама і праматері людського роду Еви, поставлені недавно в двох містах Америки. На кожний випадок будова памятників для героїв створена уявою великих поетів зустрілась би нераз з більшою симпатією між суспільністю, ніж памятників для письменників, що мають більше хиб, як уявлені постаті. Чому напр. Анґлія не могла би мати памятників Гамлета, короля Ліра, Робінзона Крузо, Ґулівера, Франція Андромаки, Кандіда й Вальжана, Німеччина Фавста, а ми „свого“ Енея, Квітчину Марусю, Тараса Бульбу?

Наймолодший шофер. У правилах шоферів забули здається одну важну подробицю: який мінімальний вік мусить мати шофер чи керманич авта, його власник. Забули бодай про це в Парижі. Комунікаційна комісія рішатиме там одно принципіяльне питання: чи може допустити до іспиту шофера, що має 3 роки! Син фабриканта дешевих авт і власника ґаражу в Парижі 3-літній Рожіє Ґардао їздить уже від кількох місяців власним великим автом по одній дільниці, де є малий рух, діставши на це дозвіл поліції. Ця дитина не лише кермує автом з певністю рухів дорослої людини, вводить його в рух, наповнює бензиною, але знає також точно весь склад машини і вміє розяснити подрібно її механізм. Цей наймолодший шофер світа є наскрізь сучасним „вундеркіндом“.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 13-го вересня, г. 7·30 веч. „Гарна історія“. Ювилей Софії Чаплінської з участю А. Венґерка.

Субота, 14-го вересня, г. 3·00 попол. „Марія Стюарт“.

Субота, 14-го вересня, г. 7·30 веч. Вечір пісень і арій Ади Сарі.

Малий Міський Театр:

Пятниця, 13-го вересня, г. 7·30 веч. „Пан Лямбертіє“.

Субота, 14-го вересня, г. 7·30 веч. „Легше верблюдові“. Виступ А. Венґерка.

Кіна.

Аполльо: „Голубиця“ (Норма Тальмедж).

Кольосей: „Герой пустині“ і „Чортівський плай“.

Лев: „Капітан королівської ґвардії“ (Рамон Новаро).

Люна: „Яковова криниця“.

Марусенька: „Сурми кохання“ (Берімур).

Оаза: „Жінка під маскою“ (Діта Парльо Вол. Гайдарів).

Палас: „Останній син“.

Пан: „Мучениця подружжа“ (Корінна Ґріфіт).

Пасаж: „Полк смерти“.

Стильове: „Батько Сергій“ (Мозжухін).

Фатаморгана: „У вирі Парижа“ (Лілі Дагове р).

Химера: „Мати чи дочка?“

Утіха: „Батьку!“ (Кап. Сорель і його син).

Програма радіо.

Субота 14-го

Варшава (1411,7) 20·30 „Кльо-кльо“ Легара. 29·45 Сальонова музика.

Катовиці (408,7). 19·00 Всячина.

Вильно (385) 19·20 Веселий фейлетон.

Гельсінгсфорс (221,4) 18·15 Легка музика. 19·00 Фортепянове сольо.

Ляйпціґ (259) 16·30 Симфонічна орхестра.

Братислава (279) 19·05 Концерт солістів.

Талін (296). 16·00 Легка музика.

Загреб (307). 20·30 Концерт солістів.

Брно (341,7) 20·10 Пісоньки.

Льондон (356,3). 19·30 Військова орхестра. 22·15 Музика до танців.

Франкфурт (390) 16·15 Концерт радіоорхестри.

Берн (403). 20·30 Веселий вечір.

Берлін (418). 16·30 Музичні пародії.

Стокгольм (436) 19·45 Військова музика.

Рим (441). 21·00 Римський квартет.

Лянґенберґ (473) 20·20 Веселий вечір.

Прага (487) 16·30 Джезбанд.

Відень (516,3). 18·50 Фортепяновий ресітаљ. 19·25 Італійські арії.

Рига (525). 19·00 Веселий вечір. 21·30 Музика до танців.

Мюнхен (533). 16·30 Популярний квартет.

Будапешт (550). 19·00 Циганська орхестра. 22·00 Музика до танців.

Київ (800). 20·00 Музично-літ. вечір.

Москва (825). 19·00 Концерт для села.

Ковно (1935) 20·30 Вечірна музика. 21·10 Концерт.

Ленінград (1000) 19·00 Концерт.

Харків (1304). 19·30 Концерт і гумор. вечір.

Париж (1725). 21·15 Концерт. 22·00 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Вертеп Наших Днів“ Галактіона Чіпки і Ле—ле. 115 40—?
Самбір, пятниця 13.IX.
Старий Самбір, субота 14.IX.
Турка н/Стр., неділя 15.IX.

Український Народній Театр ім. Тобілевича в Станиславові, на відкриття сезону дає дня 14.IX. велику виставу „Маруся Богуславка“. Дня 15.IX. „Маруся Богуславка“. 1—1

Наддніпрянський Хор Котка
Старий Самбір, пятниця 13.IX.

Ширші Сходини Союзу Українок відбудуться дня 14. ц. м. в годині 18. в домівці Т-ва (вул. Підвале ч. 7). Програма: Звіт з жіночих конгресів в Берліні і Празі. Реферують пп. М. Рудницька, О. Шепарович і І. Макух-Павликовська. Окремих запрошень не розсилається. 495 3—3

З Львівського Бояна: Повідомляється всіх членів Т-ва, що хорові проби розпочалися вже в второк 10-го вересня ц. р. і відбуватимуться кождого вторка і пятниці о год. 7. вечер в льокали Т-ва. Проситься о участь так старих як і нових членів. 512 1—1

Освітний конгрес з нагоди 60-ліття Товариства „Просвіта“ відбудеться невідклично у днях 22—24.IX. 1929 р. у Львові. Звертається увагу всім референтам, щоби були готові зі своїми рефератами. — Конгресовий Комітет. 63 6—6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“, також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський - Розважевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 190 11—?

ФУТРА оказійно продає і приймає до продажі: „Універзум“, Львів, Пасаж Міколяша. 511 11—?

БУХГАЛЬТЕР-ФАХОВЕЦЬ, обзнайомлений з кооперацією й ревізією книговодства, володіючий мовами: українською, польською, російською і німецькою, прийме посаду в поважній українській інституції у Львові. Першорядні свідоцтва й референції. Ласкаві оферти слати під „М. Г.“ до Ген. Експед. Оголошень, Львів, Леґіонів 1. 520

СТУДЕНТКА ФІЛЬОСОФІЇ, вправна інструкторка пошукує лекції (з обсягу всіх предметів ґімназії, або семинара) або прийме відповідне заняття в українській інституції. Ласкаві зголошення: Устрики Долішні К. Лукович. 510 2—2

РУТИНОВАНИЙ концігіент, д-р прав, з укінченою однорічною судовою і 4 літньою адвокатською практикою, пошукує місця в адвокатській канцелярії. Зголошення проситься слати: адв. д-р Лешій, Львів Баденіх 12. 508 2-4

ПРИЙМУ на станцію дві панночки, найрадше з І. кл. ґімн. Покій соняшний, харч добірний. — Зголошення приймає з чемности п. Кордасевичева, вул. Чарнецького ч. 26. 502 2—2

ФУТРА всілякі, виконує старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітня футер Карла Шірера Сенаторська 10 (бічна Романовича). 485 3-10

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 3. 191 11-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і желудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 **Пересвітлення Рентґеном.** 7—?

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновітної системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65—73. 195 6—?

Кожний освічений чоловік, а особливо молодіж повинна знати — — — — —

„Правила доброго поведення“

(Bon ton)

Написав проф. Л. Бачинський. 120 вел. сторін. 60 ілюстр. Ціна 3 зол. Набути у всіх книгарнях. 493 2—2

8 зол. ПЕРСТЕНЕЦЬ 8 зол.

з 14-карат. золота з рубіном тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐ, Сикстуська 4 Т. 59-22

Конкурс.

Вільні до обняття місця **управителя** дому українських інвалідів з обовязком заряду дому, робітень і книговодства та **концептового урядовця** канцелярії по можности обізнаного з книговодством і пишучого на машині.

Платня після умови. **Першенство інвалідам УГА!** Подання до дня 29. вересня ц. р. на адресу: Українське Т-во Допомоги Інвалідам, Львів, Руська ч. 3/II. 515 1-1

ДО ЗАМІНИ: Парохія Суровиця Перемиської Епархії. Околиця предкрасна-здорова. 514 1—3

Присилайте передплату!

Українська Кімната до снідань, Торговля делікатесів і — Реставрація — під фірмою

„ГОВЕРЛЯ“

у Львові, вул. Руська ч. 16. тел. 75-92 поручає **сніданки, обіди і вечері. — Пиво** пільзенське, живецьке, також **вина і меди.** 518 1—5

НАЙЛУЧШЕ НАКРИТТЯ ДАХІВ

це азбестово-цементова дахівка „Everitas“,

огнетревала, непротікаюча, відпірна на мороз і спеку.

Господарю! Скинь з свойго даху солому, гонти і папу — накрий його „**Everitasom**“. Скріплювати вязання при покриттю „**Everitasom**“ не треба, бо 1 метер квадратовий важить заледви 12 кг.

„**Everitas**“ є найліпшим обезпеченням Твого життя і майна.

Жадай оферти з фабрики дахівок: „**Everitas**“, **Краків — Заблоцє ч. 37.**

Заступництво — **ГОРШОВСЬКИЙ і С-ка. Львів, вул. Булярда ч. 3.**

Стійка на Східних Торгах 2060. 519 1—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.